

Синдикално

ЛИСТ СИНДИКАТА ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Број 229 • мај-јун 2024 • Година XXIV • Бесплатан примерак • www.sind-obr.org.rs

ISSN 1451-7574

Реч месеца и године

Пише: **Валентина Илић**

Насилје је реч која је обележила и овај месец и протеклу годину и то не само време између два броја "Синдикалног пера", већ и годишњицу недовољених страха из "Рибникара", Дубо-не и Младеновца. Као да то није било довољно, пошаст се прелила на наставнике, који су и онако крајем сваке школске године изложени непримереним притисцима родитеља који на тај начин "обезбеђују" бољи успех својих мезимаца.

Ове године напади ученика (садашњих или бивших) и родитеља на наставнике добили су размере сурових физичких обрачуна, који угрожавају здравље и живот наставника, као и њихов опстанак на том послу.

Протест који су организовали синдикати, оправдано револтирани немилим догађајима, ујединили су све: и синдикате и родитеље, али и представнике власти, који су овим поводом показали да могу ефикасно да подрже запослене у образовању - захтеви о додатној заштити запослених кроз промену Кривичног закона су усвојени и реализација је у току. С обзиром на дуготрајну процедуру редовних измена закона, остаје нам само нада да ћемо сви да претекнемо до примене нових казних одредаби.

А спирала насиља је, у међувремену, настављена са сада већ чувеном речени-

цом: "Знаш ли ти ко сам ја?", а која садржи осионо оправдање сваког насиља и насртаја на живот и интегритет наставника.

Надамо се да је остао довољан број оних који би радо (али некако немају храбрости) устали и гласно, па да сви чују, узвикнули: "А знаш ли ти ко сам ја?" Неко ко је деценије свог живота посветио васпитању и образовању предобре, препаментне, али и неваспитане деце (каква су углавном ваша, да баш вас који се тако представљате), неко ко је на располагању и деци и родитељима, ко их разуме и слуша и кад ви немате времена или стрпљења. Ја сам тај који прави разлику, а не ви који претњама затирете и помисао на слободну мисао.

Из васпитних разлога не смео одустати од гласног протеста, од одбране части и достојанства и школе и професије. И тиме ћемо лекцију намењену васпитању за живот најбоље реализовати.

И неко ће морати наглас да се запита - нису ли они правилници са родитељским чланом о оцењивању послали погрешну поруку, јер "пут до пакла поплочан је добрима намерама". Изгледа је потребно више од трипут мерити пре но што се одсече.

У међувремену, и даље траје неразумно негативан однос власти према високом образовању - да парафирају обавезу која буџет ионако ништа не кошта (али их занима како ће то послодавци наћи паре да исплате), а запосленима у високом образовању много значи, као и свима у осталим деловима сектора образовања, који те бенефите имају. Дакле, није до пара, него можда освете лоших ђака (или докто-

раната). А лек за повређену сујету или неку другу личну особину не спада у домен колективног преговарања. Пре у изворни домен наше министарке просвете.

У међувремену је, такође, ОЕСД (најбогатије земље света) објавио податке о највећим издвајањима чланица за образовање из БДП (изузето је издвајање за предшколско и истраживање и развој). На првом месту је Норвешка са 8,2% БДП, другом Чиле са 7,6% БДП, на трећем Израел са 7,3% БДП, четвртм Шведска са 6,7% БДП и на петом Велика Британија са 6,3% БДП.

У Србији се у образовање инвестира мање но пре извесног периода, процењује се на 3,25 - 3,35% БДП у зависности од тога ко објављује податке и са којим циљем. И без било каквих назнака повећања, чак ни у предизборним обећањима, када све може.

Али су зато готово сви спремни да хорски нападну читав образовни систем када се објаве резултати PISA тестирања (које такође организује ОЕСД). Готово стабилно смо на средини, некад са мањим променама набоље и нагоре у језичкој писмености, математици или природним наукама, али волимо да се упоређујемо са најбољима. Заиста би звучало нестварно добро: мало кошта, а обилато даје најбоље резултате!

Желимо вам да са што мање стреса приведете крају ову школску годину и уживате у заслуженом распусту, где год то било и уз људе који вас поштују и цене.

И да од краја августа кренемо поново - за бољи статус, плате, безбедност...

Чланови СОС у радним групама

На седници 7. јуна 2024. године РО СОС је усвојио (и о томе обавестио Министарство) списак чланова нашег синдиката који ће бити ангажовани у радним групама за праћење радног ангажовања запослених у установама образовања и васпитања за школску 2024/2025.

1. Радна група при Министарству просвете:
Александар Николић - majaisalenikolic@gmail.com;
2. РГ за Школску управу Београд:
Биљана Благојевић - biqanablagojevic25@gmail.com;
Марко Поповић - sindikats.sts@gmail.com (заменик);
3. РГ за ШУ Зрењанин:
Томислав Војновић - vojtom10@gmail.com
Мирјана Ковачевић - mirjana.kovacevicbarbul@gmail.com (заменица);
4. РГ за ШУ Сомбор:
Душанка Ђурувија - curuvijadusanka@gmail.com
Неда Лукић - nedanena9@gmail.com (заменица);
5. РГ за ШУ Нови Сад:
Горан Келеман - kelemangorann@gmail.com
Сандра Елијаш - elijas.sandra@gmail.com (заменица);
6. РГ за ШУ Пожаревац:
Маргита Петковић - margitapetkovic@gmail.com
Даринка Бајкић - dara.bajkic.ru@gmail.com (заменица);
7. РГ за ШУ Ваљево
Драган Митрић - draganmitrija@gmail.com
Слађана Терзић - sladjanasladjana@hotmail.com (заменица);
8. РГ за ШУ Крагујевац:
Биљана Пухаловић - biqanapuh@yahoo.com
Светлана Јевђевић - svetlanajevdjivic01@gmail.com (заменица);
9. РГ за ШУ Јагодина:

10. РГ за ШУ Зајечар:
Милован Станковић - milovan1961@gmail.com
Дејан Деџановић - dejan.decanovic@gmail.com (заменик);
11. РГ за ШУ Ужице:
Ивана Милојевић - ema.milojevic@gmail.com
Ирена Андрејић - irenaandrejic@gmail.com (заменица);
12. РГ за ШУ Краљево:
Ајсела Куртагић - ajsela_65@hotmail.com
Слађана Стефановић - sladjajovdaqina@gmail.com (заменица);
13. РГ за ШУ Нови Пазар:
Селма Делимеђац Трубљанин - selmatrubqanin@gmail.com
Самра Љајић - samraqajic@hotmail.com (заменица);
14. РГ за ШУ Чачак:
Драган Пешић - draganpesicgagi@gmail.com
Горан Џокловић - dzokovicgoran3@gmail.com (заменик);
15. РГ за ШУ Ниш:
Валентина Вељковић Николић - vvv2dd@gmail.com
Драгана Јовановић - dragana67jovanovic@gmail.com (заменица);
16. РГ за ШУ Лесковац:
Драгана Карапанџић Стефановић - sindikats@le.org.rs
Мерлин Трајковић - merlintrajkovic71@gmail.com (заменица);
17. РГ за ШУ Крушевац:
Лула Ђокић - os.k.milica@gmail.com
Мирољуб Симоновић - miroqubsimonovic59@gmail.com (заменик);
18. РГ за ШУ Косовска Митровица:
Зоран Дробњаковић - zoran_zv@yahoo.com
Срђан Павићевић - pavicevic54@gmail.com (заменик);

Одржане седница Председништва и Републичког одбора

Пише: Миодраг Камперелић

Редовне седнице Председништва и Републичког одбора одржане су 7. јуна у Београду.

На седници Председништва су разматране активности Синдиката у протеклом периоду, актуелна ситуација у образовању, предложени чланови радних подгрупа за технолошке вишкове за нову школску годину, предложени чланови Организационог одбора Спортских сусрета 2024. године и друго. Предложено је да поднесемо иницијативу за промену Закона о платама у делу који се односи на топли оброк и регрес, као и да буде одржана седница Градског одбора образовања Ниша. Такође, договорено је да извештаји чланова радних подгрупа у писаној форми обавезно буду слани на мејл СОС.

Седница Републичког одбора одржана је одмах после седнице Председништва.

На седници су верификовани мандати новим члановима Срђану Костићу из Прокупља и Слађани Терзић из Уба. Разматрани су актуелни проблеми у образовању, активности синдиката у претходном периоду, изабрани су чланови радних подгрупа за технолошке вишкове у 2024/25. години, чланови Организационог одбора и друго.

Председница је навела све активности које смо водили од марта: обилазак терена - седнице на територији (Зајечар, Топола, Ужице, Шабац, Суботица, Лесковац),

све дописе које смо упутили ресорном министарству, протест у мају и измене кривичног законика, ургенције за закључивање анекса ПКУ за високо образовање, међународне скупове, али и друге договорене активности које су реализоване.

На седници је усвојен Предлог да Синдикат образовања Србије поднесе иницијативу за измену закона о платама у делу који се односи на топли оброк и регрес, коју су поднели и други синдикати у јавним делатностима.

Изабрани су чланови Синдиката образовања Србије у радним групама по школским управама за нову школску годину.

Републички одбор је изабрао чланове Организационог одбора Спортских сусрета за ову годину у Бањи Врућици. Чланови Одбора су Александар Николић, Зоран Дробњаковић, Светлана Илић, Маргита Петковић, Биљана Благојевић, др Чедомир Барош, Данијел Ђорђевић, др Бранко Миљановић, Ненад Стојковић и Слободан Јовичин.

Колегиница Ирис Сретеновић је представила програм активности на плану маркетиншког наступа синдиката.

Повезани и Информисани: Моћ маркетинга у СОС

Пише: Ирис Сретеновић

У савременом свету, где технологија и друштвене мреже играју кључну улогу у комуникацији и размени информација, СОС је препознао потребу за иновативним приступом у раду. У том светлу, са поносом најављујемо увођење Сектора за *online* маркетинг, који ће служити за подизање свести о активностима Синдиката, промоцију рада, као и за брже и лакше информисање чланства.

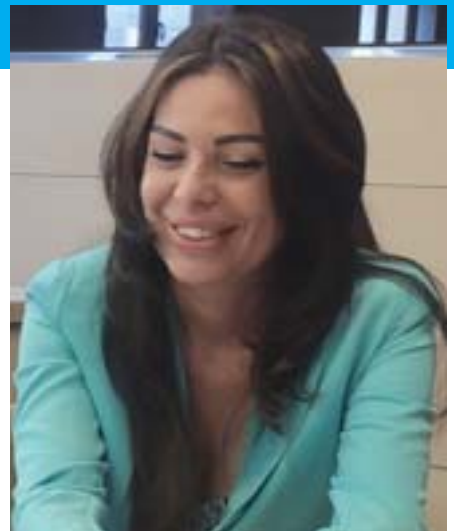
Циљ увођења овог сектора је вишеструк. На првом месту је боља доступност чланству и широј јавности путем различитих платформи. Активно присуство на друштвеним мрежама омогућиће ефикасније дељење важних информација, обавештења и новина у раду Синдиката. Такође, овај сектор ће бити кључан у промоцији активности СОС, пројеката и иницијатива, чиме ће бити подигнут не само ниво свести о значају Синдиката у образовном систему Србије, већ ће фокус бити усмерен ка упознавању сталног и будућег чланства на јединственост Синдиката и његов посебан начин рада у залагању за дугорочно и квалитетно решавање свих проблема у раду просвете.

Представљање Сектора за *online* маркетинг члановима РО СОС одржано је у 7. ју-

на 2024. године. Том приликом, кратку али детаљну презентацију о употреби и функционисању друштвених мрежа, отварању профила и начину рада *online* маркетинга одржала је Ирис Сретеновић, именована за координатора за онлине маркетинг и комуникације.

Током презентације, Ирис Сретеновић је истакла важност активног учешћа чланова Синдиката у дискусијама на друштвеним мрежама. Чланови су позвани да подрже рад и циљеве Синдиката, али и да изнесу мишљења, слагања или неслагања, чиме ће допринети квалитетнијој и транспарентнијој комуникацији. На тај начин, оснажује се демократски дух унутар организације и подстиче укљученост свих чланова у доношењу важних одлука.

Такође, том приликом су представљени и резултати рада у претходних месец дана од отварања профила на свим друштвеним мрежама. Истакнута је важност појединих платформи, попут LinkedIn-а, који олакшава комуникацију са међународним организацијама из области образовања. LinkedIn је препознат као изузетно користан алат за умрежавање и размену искустава са партнерима и колегама из других земаља, чиме се додатно јача наш углед и позиција СОС

на међународној сцени.

Увођење овог сектора представља значајан корак ка модернизацији и ефикаснијем раду СОС. Захваљујући томе, СОС ће бити видљивији, приступачнији и транспарентнији, а чланство ће имати бољи увид у рад и активности Синдиката. СОС позива све чланове да се активно укључе у дискусије на друштвеним мрежама, подрже рад Синдиката и допринесу његовом даљем развоју.

Заједно можемо више!

Доста више: “Морамо ово да зауставимо, цео систем мора да стане”

Пише: Р. С. П.

Под паролом “Доста више” у Београду је 16. маја одржан протест више хиљада просветних радника који су дошли из целе Србије, а повод је био мучки напад ученика у Бачкој Паланци и Београду на професоре. Истовремено, широм Србије у великом броју школа запослени су исказали протест солидарношћу се са нападнутим колегама.

После одржаних говора испред Скупштине Србије, просветари су у колони кренули ка згради Владе и стигли испред Немањине 11, где су предали захтеве - хитно предузимање мера против насиља у школама и измену Кривичног законика.

Испред здања Владе Србије организатори протеста су подсетили окупљене на све тешке ситуације у којима су се нашли просветни радници - од оне у Трстенику, где је професорки измакнута столица, до пребијања професора у Бачкој Паланци и у Београду.

“Тражимо од Владе хитну измену Кривичног закона. Законик јасно каже ко нападне адвоката, казниће се затвором од три месеца до три године. Тражимо исто! Нећемо више бити жртве спорости државног апарата! Одмах! Сутра може бити касно”, поручили су говорници испред Владе.

Наша председница, Валентина Илић, рекла је да се пре годину дана десио погром у “Рибникару”, да су од тада обећане многе промене, али да школа и даље није безбедна.

“И то не само за ученике и запослене, него и за родитеље. Ово што се данас дешава је резултат 20 година скретања пажње, стављања проблема под тепих. Кад би се све ситуације обелоданиле, давно би био донет закон којим би се наставници заштитили.

Пре годину ипо дана речено нам је да ће напад на наставника бити као напад на енглеског полицајца. И шта се од тада променило? Ништа”, навела је она.

Председница СОС је још рекла да је наш синдикат још пре неколико година тражио измене Кривичног законика, да се јасно одреди шта значи напад на професора.

“Ми морамо ово да зауставимо, цео систем мора да стане, да се рестартује и да кренемо рад на новим програмима. Морамо да оснажимо другу врсту образовања, а то је поштовање”, рекла је том приликом Валентина Илић.

Нешто касније, око 14 сати представнице репрезентативних синдиката позвала је на разговор министарка просвете Славица Ђукић Дејановић. Поред ресорне министарке, састанку је присуствовала министарка правде Маја Поповић. На састанку је постигнут договор о томе да се у текст Закона о изменама и допунама Кривичног законика, који припрема Радна група

Министарства правде, у циљу повећања кривично-правне заштите просветних радника, уврсти посебно кривично дело којим ће се санкционисати напад на запослене у образовању. Наглашено је и да цео процес мора бити синхронизован између власти и синдиката.

Две недеље касније, 29. маја, одржан је нови састанак, којем је присуствовао још и Жарко Мићин, шеф Кабинета председника Владе. Након састанка Министарство и синдикати су објавили заједничко саопштење о постигнутом договору у којем је писало:

“На састанку је представљен нацрт текста Закона измена и допуна Кривичног законика који се односи на напад на лице запослено у образовној установи, са чиме су се сагласили представници синдиката.

Представници Владе нагласили су да је ово Влада континуитета и да ће све што је договорено Протоколом бити имплементирано.

У складу са Протоколом Владе Републике Србије и репрезентативних синдиката, договорено је да ће током јуна председник Владе Милош Вучевић одржати састанак са представницима синдиката.

Комисија Владе Србије за давање сагласности за ново запошљавање на првој наредној седници даће сагласност за реализацију 7а фазе запошљавања у просвети.

Министарка просвете проф. др Славица Ђукић Дејановић информисала је представнице синдиката “да се ради на смањењу администрације у смислу коришћења нових функционалности ес Дневника” и најавила даљи заједнички рад на изменама и допунама посебних колективних уговора.

Констатовано је да ће Радна група Владе Републике Србије за основно, средње и образовање одраслих наставити рад у континуитету”.

Активности СОС у претходном периоду

Пише: Р. С. П.

На седници Републичког одбора Синдиката образовања Србије, одржаној 7. јуна у Београду, председница Валентина Илић је информисала чланове овог тела о активностима у претходном периоду.

Председница са сарадницима одржала је састанке окружних одбора за Зајечарски и Борски округ у марту (Зајечар), у априлу за Шумадијски (Топола) и Златиборски округ (Ужице), јуну за Јабланички округ (Лесковац), као и седницу Градског одбора Суботице средином маја.

Исти период обележиле су бројне активности. У марту је упућен допис КОНУС, писмо Интернационали образовања о угрожености људских и синдикалних права срба на КиМ, допис Министарству просвете са захтевом за састанком о смањењу администрације.

У априлу је дат извештај са састанка о смањењу администрације, потписан споразум о начину решавања колективног радног спора у високом образовању, па допис министарствима просвете и финансија са захтевом за исплату дела зараде пре ускрса. Председница је гостовала на "Инсај-

дер" ТВ и са правницом СОС учествовала на Регионалној конференцији у Подгорици о колективним уговорима.

Од активности у мају су издвојени заједнички допис Министарству просвете репрезентативних синдиката - састанак о реализацији протокола, затим ургенција помоћнику министра просвете за високо образовање која се односила на закључење анекса ПКУ, Иницијатива за израду стручног упутства о формирању одељења за Школску 2024/2025. годину, саопштење поводом напада на колегу у Бачкој Паланци, допис репрезентативних синдиката министарки правде поводом измена Кривичног законика, па допис репрезентативних синдиката председнику Владе за хитан састанак и заједничко саопштење представника Владе Републике Србије и репрезентативних синдиката у просвети.

Средином маја одржан је протест свих синдиката образовања испред Владе Србије, а председница је тих дана гостовала на ТВ НоваС, ТВ Хепи, давала изјаве за дневнике поменутих ТВ кућа и две изјаве за Еуроџуз о изменама Кривичног законика.

СОС се у протеклом периоду активно бавио и високим образовањем. Тако је последњег дана новембра прошле године са надлежним министарством постигнут договор о ПКУ, а месец дана касније упућен је допис за Анекс ПКУ. У фебруару је упућена ургенција поводом Анекса ПКУ, а крајем истог месеца је покренут и поступак код Агенције за мирно решавање радних спорова. Април је почео првим рочиштем, а осам дана касније и другим када је са Министарством просвете потписан споразум. Почетком маја уследила је нова ургенција поводом Анекса ПКУ, а потом 6. јуна још једна.

Паралелно са свим активностима и акцијама текла је и богата међународна сарадња. Наши представници су наступали интересе СОС у Белгији на мартовској седници Европског комитета, потом у априлу у Будимпешти на семинару о управљању школама и у Бриселу на Европској мрежи образовања. Имали смо током маја активну улогу на семинару МОР, Мајској платформи, а подржали смо смо активно и протест колега у Сарајеву.

СОНК: Безбедност и здравље на раду

Пише: Горана Шећер

Синдикат образовања, науке и културе Војводине био је 14. маја у палићком хотелу "Елит" домаћин 45. по реду међународног семинара Европске Дунав-Криш-Мориш-Тиса (ДКМТ) на тему "Безбедност и здравље на раду."

Семинару су, поред бројних представника СОНК Војводине, присуствовали представници Синдиката образовања Србије, као и представници синдиката ÉSZT - Dél-alföldi Regionális Szervezete из Мађарске.

Председник СОНКВ Раде Ерцег, отворио је семинар истакавши важност догађаја у контексту поремећеног система вредности код ученика кроз призму свакодневног насиља - без друштвеног одговора на насиље, нарушене заштите личних слобода као основном сврхом постојања државе.

Присутнима се обратила и председница Синдиката образовања Србије мр Валентина Илић, која је, поред осталог, истакла облике насиља према трећем нивоу вршњачког насиља и, с тим у вези, да насилно понашање може да буде третирано као тежа повреда обавеза и као повреда забране утврђене законом, у зависности од околности, што проценују тим за заштиту и директор. Она је објаснила да на трећем нивоу, по правилу, активности преузима директор са тимом за заштиту и обавезно учешће

надлежних органа и организација, и додала да се на трећем нивоу обавезно покреће васпитно-дисциплински поступак.

Veres Mihály, председник синдиката ÉSZT из Мађарске, почев од правног основа безбедности и заштите здравља на раду, упознао је присутне са условима рада и мерама безбедности и заштите здравља на раду у Мађарској, на претку на пољу безбедности и заштите здравља, утврђивању професионалних болести, предлагању мера заштите у школама, у процени професионалних

ризика и систематизацији професионалних болести.

Душанка Ђурувија, председница Одбора делатности основних и средњих школа Војводине, у својој презентацији обухватила је све значајне информације у вези са важећим правилима из области безбедности и здравља на раду, уз посебан осврт на субјекте који се старају о унапређењу стања безбедности у школи и пример модела безбедне школе.

Састанци у Шапцу, Суботици и Лесковцу

Пише: Николина Јанковић

Током маја настављене су активности Синдиката образовања Србије на терену. У оквиру предвиђених активности за 2024. годину, одржани су састанци у Шапцу, Суботици и Лесковцу. Свим састанцима су присуствовали председница СОС Валентина Илић, правница Николина Јанковић и секретар Миодраг Камперелић.

Састанак у Шапцу одржан је 10. маја у Основној школи "Николај Велимировић", којем су присуствовали представници синдикалних организација Мачванског округа. На састанку је дискутовано о проблемима са којима се суочавају запослени, а посебно о реализацији Протокола, закљученог са Владом Србије у октобру прошле године. Присутнима су представљени и актуелни прописи из области образовања, који су претрпели одређене измене, те је посебно истакнуто да је поред бољег материјалног положаја запослених битно успоставити и позитивну радну атмосферу и безбедно радно окружење, како би запосленима и ученицима били обезбеђени квалитетнији услови рада. После састанка је закључено колико је битна позитивна атмосфера и добри међуљудски односи у школи, како би добро функцио-

Шабац

Суботица

нисало руководство у школи, али и синдикат који представља запослене, што се посебно видело на примеру школе која је угостила учеснике састанка.

Састанак у Суботици је одржан 14. маја, а присуствовали су представници синдикалних организација Синдиката образовања, науке и културе Суботице. На састанку је дискутовано о разним проблемима са којима се суочавају запослени у установама образовања и васпитања. Присутнима су представљене активности Синдиката образовања Србије у наредном периоду, а посебно су представљене новине у одређеним прописима из области образовања и активностима у које је Синдикат укључен, а које се односе, између осталих, и на смањење педагошке администрације, која запосленима због своје обимности прави велике проблеме у пракси. Град Суботица је препознат као јединица локалне самоуправе у којој добро функционише социјални дијалог на локалном нивоу, што омогућује запосленима да лакше остваре права која им гарантују колективни уговори.

Седница одбора Јабланичког округа је одржана 4. јуна у Центру за стручно усавршавање у Лесковцу. О актуелним питањима, активностима претходног периода, као и проблемима наставничке професије дискутовало се на отворен и непосредан начин. Ана-

лиза изазова синдикалног рада и деловања, како из угла председника синдикалних организација, тако и из угла представника највиших органа, увек отвара могућности бољег међусобног разумевања и повезивања различитих нивоа деловања у оквиру једне организације, што саму организацију чини јачом. Виши органи СОС препознају Одбор Јабланичког округа Синдиката образовања Србије као део организације који карактерише марљивост, благовременост у идентификацији проблема праксе, као и иницијативност и креативност у изналажењу решења уочених проблема, а што све укупно даје значајан допринос како локалном, тако и ширем деловању Синдиката образовања Србије.

Лесковац

Спортски сусрети РЦ Лесковац

Пише: Александар Николић

Регионални центар за Јабланички округ Синдиката образовања Србије у мају је одржао Окружне Спортске сусрете, 11. по реду.

Прво место је изборила Синдикална организација ОШ "Станимир Вељковић Зеле" из Бојника. Друго место је освојила је Синдикална организација ОШ "Сијаринска Бања" из Сијаринске Бање, а треће место је заузела Синдикална организација ТШ "Никола Тесла" из Медвеђе. Четврто место је освојила Синдикална организација ТШ "Бошко Крстић" из Бојника.

Уз честитке најуспешнијим екипама и обавештење да ће одличја бити додељена на предстојећој забави за крај наставне године, а РЦ Лесковац са и овом приликом свима захваљује на учешћу.

Отпочео рад новог сазива

Пише: Б. Вишнић

Секторско веће за образовање почело је рад у новом сазиву након именованја нових чланова. Да подсетимо, у саставу Секторског већа су представници сви релевантних институција које су најпозваније да се старају о утврђивању стандарда квалификација, преиспитивању постојећих и покретања иницијатива за усвајање нових, а све према методологији која је усклађена са Европским оквиром квалификација и Националним оквиром квалификација Србије.

Овим радом се све квалификације у нашој земљи усклађују са европским и нашим стандардима и чине упоредивим и препознатљивим и на европском тржишту рада. Свака област рада има своје секторско веће (укупно тринаест) која функционишу у оквиру Агенције за квалификације. У саставу Секторског већа су представници свих министарстава битних за сектор образовања, Привредне коморе и струковних асоцијација, као и представници синдиката, који у различитом капацитету учествују у процесу доношења одлука. Претходни сазив је покренуо иницијативу за утврђивање стандарда квалификација васпитача и предметног наставника, али су ове иницијативе без обзира на степен завршених елабората и образложења остале без завршног чина због непостојања сагласности Министарства просвете за завршну јавну расправу због очекивања резултата пројекта који је томе могао да помогне. Како до усвајања није дошло, новом сазиву остаје наставак радова и тежња да се неке дилеме разреши, јер битно утичу на регулисање положаја запослених, поготово у предшколском васпитању и образовању.

Нова председница Секторског већа за образовање је др Весна Фабијан, заменица директорке Канцеларије за дуално образовање, а заменик је Милан Пашић, помоћник министра просвете. Очекивање је да ће нова председница због своје позиције бити у могућности да обезбеди “друштвени консензус неопходан за дефинисање стандарда квалификација” као што је истакла у свом првом обраћању, а представник Министарства просвете учинити неопходне напоре за стварно укључивање Министарства у овај процес, што до сада није био случај. У предшколском васпитању и образовању је проблем за који сви знамо везан за праксу да исти посао обављају појединци различитих степена образовања и квалификације, а да притом захтевају да им плате буду према степену образовања а не врсти посла који обављају, што је створило неједнакости међу запосленима и оправдани револт у односу на

различите праксе широм локалних средина Србије, које финансирају овај ниво образовања. Предложено је да се покрену иницијативе за дефинисање стандарда квалификација за педагога и андрагога, потребе тржишта рада и понуда за учитеље, као и да се преиспитају оне квалификације у образовању које више нису активне.

За нове чланове Секторског већа припремљен је кратак приручник за рад, док су претходни чланови били у могућности да у оквиру пројекта који се тада реализовао учествују у више обука, с посебним нагласком на методологију рада и искуства земаља са упоредивим образовним системима.

О свим активностима Секторског већа редовно ћемо информисати наше чланове, како бисмо на одговарајући начин припремили предлоге унапређења, али и примене договорених решења.

Иницијатива за израду Стручног упутства

Пише: Р. С П.

Председница Синдиката образовања Србије Валентина Илић је почетком маја упутила министарки просвете Славици Ђукић Дејановић Иницијативу да се у израду Стручног упутства о формирању одељења за школску 2024/2025. годину укључе и репрезентативни синдикати.

У упућеном документу пише:

“Репрезентативни синдикати наивоу школских управа имају своје представнике у Радним подгрупама за праћење ангажовања запослених у установама образовања и васпитања и ту су са осталим члановима радних подгрупа учили многе недостатке приликом реализације претходних стручних упутстава о формирању одељења.

Због напред свега наведеног, Синдикат образовања Србије подноси иницијативу да се у израду Стручног упутства о формирању одељења за школску 2024/2025. године, укључе и

репрезентативни синдикати како би својим конструктивним предлозима, решили проблеме из претходних година”.

ЕУ: Могуће смањење инвестирања у образовање (II део)

Пише: др Славица Манић

Европска комисија очекује да њене смернице (које тангирају препоруке за економску политику земаља Еврозоне, те предлог заједничког извештаја о запошљавању) укључивањем у конструктивни дијалог Европског парламента, социјалних партнера и других заинтересованих страна, на крају буду подржане. Шта конкретно садрже помену-те смернице?

Кад је реч о препорукама за економску политику Еврозоне за 2024. годину, државама чланицама се саветује следеће:

- усвајање координисане опрезне фискалне политике, као и укидање мера енергетске подршке, у циљу повећања одрживости јавних финансија, те избегавања подстицања инфлаторних притисака

- обезбеђивање високог и одрживог нивоа јавних инвестиција и подстицање приватних инвестиција кроз акцелерирани имплементацију Програма за опоравак и отпорност, као и програма Кохезионе политике

- усклађивање плата са динамиком конкурентности и њихово кориговање са циљем да се ублажи губитак куповне моћи узрокован инфлацијом

- праћење ризика који су повезани са поштравањем финансијских услова

- подстицање конкурентности кроз побољшан приступ изворима финансирања, уз услов да подршка стратешким секторима остане таргетирана (да не ствара поремећаје / дисторзије на јединственом европском тржишту).

Предлог Заједничког извештаја о запошљавању садржи податке о солидној отпорности европског тржишта рада (стопа запослености је око 75%, док се незапосленост налази на нивоу од око 6%). Ипак, постоје разлике између држава чланица, региона и сектора, а упркос повећању номиналних плата, реалне зараде падају у скоро свим државама чланицама. Ово наглашава важност добро избалансираних механизма за одређивање плата, укључујући снажан социјални дијалог и ефективно колективно преговарање, у складу са националним праксама. Адекватне минималне плате могу помоћи у заштити куповне моћи особа са ниским приманима и смањењу сиромаштва запослених, уз одржавање потражње и јачање подстицаја за рад. Огроман недостатак радне снаге и вештина представља уска грла економском расту, а неадресирање ових питања на одговарајући начин, могло би да успори планове који се тичу зелене и дигиталне транзиције. Најновији заједнички извештај о запошљавању по први пут детаљно предочава напредак земаља чланица и ЕУ у целини у остваривању циљева запошљавања, као и социјалних таргета до 2030. године. Иа-

Крајем јануара у Будимпешти је одржан тродневни семинар “Јачање капацитета синдиката у оквиру Европског семестра”, који су заједнички организовали ETUCE и његов истраживачки центар за обуку ETUI.

ко је ЕУ на добром путу ка свом главном циљу (стопа запослености од 78% до 2030. године), још је потребан значајан напредак да би се достигла друга два главна циља (која тангирају учење одраслих и смањење сиромаштва). Специфичност овог извештаја је његова изражена фокусираност на земље чланице (што је у складу са Оквиром социјалне конвергенције). Наиме, анализирањем тржишта рада, вештина и друштвених изазова држава чланица спроведено је како би се идентификовали потенцијални ризици унапређења друштвене конвергенције који захтевају дубља разматрања. У овом процесу се користи добро познати аналитички оквир (тзв. методологија семафора), али и други алати (попут Заједничког извештаја о запошљавању) како би се кроз двофазни процес систематски пратио друштвени развој. У овом тренутку, седам држава чланица ЕУ захтевају дубљу анализу у другој фази, сигнализирајући да су у њима присутни врло очити потенцијални ризици по друштвену конвергенцију. То су Бугарска, Естонија, Мађарска, Италија, Литванија, Румунија и Шпанија, које су окарактерисане као земље у критичном стању, будући да остварују далеко лошије резултате у односу на просек ЕУ, а ситуација се у овим земљама додатно погоршава из године у годину.

Какав став заузима ETUC кад је реч о наведеној реформи европског управљања? Начелно, ревизија се оцењује као недовољна, будући да се фокусира искључиво на економско управљање, пренебрегавајући реперкусије најављених промена на сегмент социјалне политике. ETUC инсистира на томе да се квалитет економског управљања може побољшати давањем истакнутије улоге социјалном дијалогу (консултацији са со-

цијалним партнерима) у изради и имплементацији националних планова (у смислу да синдикати буду блиско укључени у формулисање и спровођење националних планова реформи). Другим речима, формулисање средњорочних фискално-структурних планова, годишњих извештаја о напретку, заједничких смерница за запошљавање и препорука за поједине земље наглашава потребу за демократизацијом Европског семестра. Укључивање социјалних партнера је преко потребно како би се осигурало да су одлуке доносе у складу са потребама и приоритетима радника и грађана, посебно у вези са средњорочним фискално-структурним плановима и техничким путањама. Потенцијалне реперкусије реформе фискалних правила посебно су алармантне кад је реч о чланицама за које техничка (референтна) путања предвиђа смањење пројектованог односа дуга према БДП за минимални годишњи просечан износ од 1% БДП ако однос дуга опште државе према БДП прелази 90%, или 0,5% БДП када однос дуга према БДП остане између 60% и 90%. У оваквим случајевима је способност држава чланица да спроводе јавна улагања у образовање потпуно лимитирана, односно изгледи за смањење националних буџета за образовање су драматично увећани. Имајући у виду мултипликативне ефекте јавних инвестиција и њихов позитиван утицај на запошљавање и дугорочан економски раст, сваки вид њиховог ограничавања (који је више него очигледна последица измена у оквиру економског управљања) доводи у питање идеју конвергенције, нарушава принципе економског развоја и угрожава добробит садашњих и будућих генерација.

Мала упутства за активисте (IV део)

Пише: Б. Вишнић

Ниједна власт генерално није великодушна и искрено позитивна у сарадњи са синдикатима. У том међусобном односу стално тиња могућност изазивања конфликта и јавног изражавања незадовољства, што ниједна власт не подржава и не одобрава. Наравно, да у складу са обавезама морају остварити комуникацију и сарадњу са репрезентативним синдикатима, али њен садржај је увек упитан са становишта ефикасности комуникације.

Све то отвара неколико кључних проблема у функционисању синдиката - почев од признавања репрезентативности као предуслова званичне комуникације и "легитимације" којом синдикат доказује да има капацитет за преговоре, до стварања услова за несметан рад синдиката у радном колективу и на вишим нивоима. Сведоци смо отворених радикалних потеза у неким земљама које онемогућавају рад и функционисање синдиката, јер их власт доживљава као претњу. Поред тога, раширени су и мање видљиви, али јасни знакови притисака на синдикат да у свом деловању не изазива негативне ставове према предлозима власти или руководства у установама. Тамо где је положај синдиката законски регулисан и створене легалне претпоставке за његово функционисање, ту је и дефинисана могућност одбране синдикалних права и слобода. Наравно, у свим случајевима у којима се морају бранити синдикална права, на испиту је и снага мотивације чланства и руководства да одоле притисцима и одбране право на синдикални рад и деловање.

Зато је веома важно да су основни принципи на којима је основан синдикат принципи демократичности, слободе и слободног избора, као и аутономија у деловању у заступању интереса запослених, без везаности за политичке партије.

Дефинисање и преиспитивање категорије репрезентативности је област у којој је могуће изражавање негативног става према сарадњи са синдикатима тиме што ће се праг синдикалног организовања подићи веома високо (па може бити само један репрезентативни синдикат) или сувише ниско, што доводи до мноштва синдикалних организација и слаби синдикална позиција, с оправданом претпоставком да ће више синдикалних организација и (углав-

ном) супротстављених лидера тешко доћи до заједничке позиције у социјалном дијалогу.

То је један од елемената који синдикати образовања треба да имају у виду када предлажу било коју врсту промена, а посебно промена које увећавају права радника, а доводе до веће контроле рада социјалних партнера.

Синдикати образовања у земљама у којима има више репрезентативних синдиката имају деликатан задатак успостављања међусиндикалне сарадње и налажење платформе заједничког деловања у интересу запослених које заступају. Ово је озбиљан и дуготрајан процес, поготово ако има за стратешки циљ уједињавање синдикалних снага. Разлике у синдикалним ставовима и оценама су углавном много мање него што су лидери спремни признати чланству, не би ли задржали стечену или претпостављену позицију и у социјалном дијалогу и синдикалној јавности.

Размена информација о начинима и условима синдикалне организованости између организација учесница у пројекту може да буде драгоцен за све учеснике, а примери добре праксе корисни у свакодневном синдикалном раду.

Интензитет синдикалне организованости генерално слаби у целој Европи, чак и у земљама које традиционално имају висок степен учешћа запослених у синдикату. Разлози су вишеструки, међу првима је незадовољство чланства постигнутим резултатима и разочарење што се веома лако једноставним потезима власти поништавају вишегодишњи резултати сарадње, а и чести штрајкови, као најснажнији метод испољавања незадовољства запослених у неким земљама, не доводе до промена. Поред тога, политичке промене које не уважавају социјалну државу и вредности које су у основи синдикалног деловања и со-

лидарности, не иду у прилог синдикатима, који се доживљавају као могућа претња свету капитала и профита. Зато постоје озбиљни разлози за покретање масивних активности на обнови синдиката, којима би синдикати своје деловање прилагодили новим околностима и нашли нову енергију међу младима и мотивисали их да се укључе у синдикат. Јачање свести о томе да нема озбиљних промена положаја запослених без озбиљних синдиката је један од основних задатака за будућност.

Углед синдиката у јавности слаби и подложен је општем негативистичком приступу стварности - "само лоша вест је добра вест", а друштвене мреже се добрим делом користе за неодговорно ширење непроверених гласина, које међу чланством имају већу снагу од званичних информација. То је део општег тренда, али се синдикати томе морају одупрети чешћим присуством у јавности и јачањем комуникације са члановима и свим заинтересованим актерима у процесу образовања - представницима ученика и студената, родитеља, невладиним организацијама које се баве образовањем и професионалним удружењима проsvетних и пратећих радника. Још већу опасност чини производња лажних вести којима се намерно жели урушити углед синдиката.

Медијски простор је оптерећен борбом за гледаности и читаност и у томе се не преза и од недоличног деловања. Прави одговор је у снажењу синдиката и истицању важности представљања запослених, што је једини интерес синдиката и сврха његовог постојања. Зато синдикати у свом медијском представљању треба да истакну све оне стручне и компетентне чланове, који свој друштвени и синдикални ангажман исказују у борби за унапређење права и положаја запослених.

Поред тога, недовољно је раширено сазнање да **снага синдиката произилази из снаге бројева**, јер број чланова који стоје иза сваког синдикалног предлога и акције одређује и меру озбиљности са којом се ти предлози разматрају. У под-тексту је увек сазнање да тај број може јавно исказати своје оправдано незадовољство.

Потреба за што већим бројем чланова зарад јачања снаге синдиката (једног или више) с једне стране је веома важна, али оптерећена и чињеницом да се већина (или готово све важне) одлуке и достигнућа синдикалне борбе примењује на све запослене, без обзира да ли су они чланови синдиката. Вишегодишња настојања да се макар нека достигнућа односе само на чланове синдиката, потписнике колективних уговора или друге врсте усаглашавања ставова са социјалним партнерима, нису наишла на одобравање због могуће дискриминације запослених. Али су ипак усвојене неке одредбе које дају одређене врсте повластица или додатне заштите синдикалним активистима, што се показало као добар додатни мотив за синдикално ангажовање.

Заштита синдикалних права

У наведеним околностима, свака синдикална активности може да буде изложена претњама, које могу да угрозе слободно синдикално организовање и деловање. Претње могу да буду отворене или прикривене, у образовној установи од стране руководства установе, до локалних, регионалних власти или на национал-

ном нивоу, али свакако доводе до опструкције рада синдиката и несигурности чланова или руководства да ли ће успети да се одбране од неоправданих напада или онемогућавања редовних активности. То доводи и до преиспитивања мотивације чланства и спремности да се изложе и неугодним ситуацијама и провере сопствену спремност да бране своја уверења.

Зато је важно подсетити се на који начин се штите синдикална права и слободе. За то је задужена Међународна организација рада, која Конвенцијама регулише та права. Конвенције су у основи међународних правила која гарантују права запослених на слободу удруживања и заштиту права на организовање (Конвенција број 87, 1948) и права на организовање и колективно преговарање (Конвенција 87, 1949). Наредна Конвенција значајна за запослене у образовању је Конвенција о радним односима у јавном сектору (Конвенција број 151, 1978) и Конвенција о колективном преговарању (Конвенција број 154, 1981). Конвенције ратификују парламенти земаља чланица и тиме се обавезују на њихову примену.

Све земље учеснице у пројекту су ратификовале две основне конвенције - 87 и 98, док је Конвенција 151 ратификована у Пољској, Италији, Грчкој и Северној Македонији. Румунија је поднела апликацију и у процесу је прихватања, док Србија није ни поднела апликацију за ратификацију те Конвенције. Конвенцију 154 је ратификовала Румунија, Грчка и Се-

верна Македонија, Италија је поднела апликацију, док Србија ни за ову Конвенцију није поднела апликацију.

Примена стандарда, који су регулисани у Конвенцији, гарантује њихову реализацију. У случајевима негирања достигнућа и примене одредби Конвенције, постоји процедура жалби Међународној организацији рада и током последњих деценија вођени су многи процеси тим поводом. Притужбе из синдиката се разматрају веома озбиљно и препоруке су важне и за синдикат и земљу, такође. Редовно се раде анализе примене стандарда кроз важне индикаторе, као што је слобода удруживања, права на штрајк, права на колективно преговарање, не само у законодавном погледу, већ и у пракси.

Неки синдикати образовања имају искуства у сарадњи са Међународном организацијом рада - поводом регулисања права на штрајк, као и неоправданог одлагања закључивања колективних уговора. У остваривању синдикалних права значајну подршку и логистику тим поводом синдикати имају од Интернационале образовања, чији смо сви чланови.

Размена искустава у остваривању синдикалних права и њиховој одбрани међу организацијама учесницама пројекта може да буде веома значајна и охрабрене да се не одустаје од одбране права на удруживање, синдикално организовање и колективно преговарање.

Број и структура притужби из земаља које се односе на рад синдиката је, такође, и слика земље у погледу остваривања основних права и слобода, који имају карактер људских права и битно утичу на углед земље и у другим областима.

Поред ових инструмената заштите рада синдиката, треба имати у виду и друге документе који могу да помогну синдикатима образовања у њиховом раду. То се превасходно односи на документ Међународне организације рада и UNESCO. Препоруке које се односе на статус наставника из 1966. године, у којој се налазе начини регулисања положаја и заштите наставника у свим земљама.

/ Наставак у наредном броју /

Синдикално
Перо

БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikats.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штампа: СИГНЕТА - Београд

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум:

● Уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ - Год. 1, бр. 1 (2001)- - Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм Месечно. ISSN 1451-7574 = Синдикално перо COBISS.SR-ID 120073740

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд 331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО перо : лист Синдиката образовања Србије / главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001)- - Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм Месечно. ISSN 1451-7574 = Синдикално перо COBISS.SR-ID 120073740

13. Спортски сусрети СОС - Бања Врућица

